

Fișă bibliografică

Tudor Arghezi
(1880-1967)

- Poet, prozator și gazetar cu o carieră literară întinsă; este un reprezentant al modernismului poetic interbelic.
- Numele său adevărat a fost Ion N. Theodorescu; pseudonimul Arghezi este explicat de scriitor ca fiind derivat de la Argesis, vechiul nume al râului Argeș.
- Debutează la numai 16 ani, sub îndrumarea lui Alexandru Macedonski, în revista *Liga Ortodoxă*. Poetul se semnează cu numele său real, Ion Theo. Are o existență aventuroasă, în parte datorată firii sale cercetătoare. Este, pe rând: călugăr la Mănăstirea Cernica, student la Geneva, lucrător într-un atelier de inele și capace de ceasornice din aur. Publică versuri, pamflete și articole polemice la „Facla”, „Viața Românească”, „Teatru”, „Rampa”. În 1918, în timpul realizării Marii Uniri, este închis în penitenciarul Văcărești, acuzat de trădare, pentru că era de acord cu poziția neutră a României în primul război mondial.
- În volum, debutează târziu, în 1927, cu lucrarea „Cuvinte potrivite”. În 1931 publică *Flori de mucigai*, volumul care aduce în discuție un nou fel de a scrie poezie, numit generic „estetica urâtului”.
- În 1928, sub direcția sa, apare ziarul *Bilete de papagal*.
- Scrie proză: *Icoane de lemn*, *Poartă neagră*, *Ochii Maicii Domnului*, *Cimitirul Buna-Vestire*, *Lina* și poezie cu tematică diversă, de la cea gravă, socială, până la poezie pentru copii: *Cântec de adormit Mitzura*, *Buruieni*, *Mărțișoare*, *Prisaca*, *Zdreanță*, *Versuri de seară*, *Hore*, precum și volumul de proză pentru copii *Cartea cu jucării*.
- În publicația „Bilete de papagal” include pamflete usturătoare; la 30 septembrie 1943 apare excepționalul pamflet „Baroane” în care este atacat ambasadorul german la București, Manfred von Killinger. Ziarul este imediat confiscat, iar autorul închis la București și ulterior în lagărul de la Târgu Jiu. În comunism este reabilitat, devine membru al Academiei Române. În 1965, Universitatea din Viena îi decernează premiul „Gottfried von Herder”.
- Opere târzii: *1907 – peisaje*, *Cântare omului*, *Stihuri pestrice*, *Poeme noi*, *Cu bastonul prin București*, *Cântec de adormit Mitzura*.

Tema și viziunea despre lume într-un text ce aparține modernismului

Testament de Tudor Arghezi

Tudor Arghezi este un poet român care se înscrie în modernismul interbelic. Opera sa include deopotrivă volume de poezii, române și traduceri. Arghezi s-a remarcat și ca un strălucit publicist.

Poezia *Testament* deschide volumul din 1927, *Cuvinte potrivite*, volumul de debut al poetului. Poezia *Testament* este, ca specie literară, o artă poetică.

Arta poetică reprezintă un text programatic, în care autorul își transmite, prin intermediul mijloacelor specifice, concepția despre poezie și despre rolul său de creator.

Titlul poemului evocă cele două părți ale Bibliei, Vechiul și Noul Testament. De asemenea, titlul amintește de textele lirice omonime ale poetului francez François Villon.

Termenul de testament are două accepții, în sens denotativ, denumind un act juridic prin care semnatul testamentului, testatarul, își transmite ultimele dorințe, care îi vor fi îndeplinite de succesorii săi. În sens conotativ, cel la care se referă poetul Arghezi, testamentul, este exclusiv de ordin spiritual, moștenirea fiind opera pe care poetul o lasă urmașilor săi. Opera este denumită prin motivul liric al cărții, repetat în text.

Testament este o confesiune lirică, transpusă sub forma lirismului subiectiv și include cinci strofe, diferite ca număr de versuri. Deși este un text modernist, poemul include și accente tradiționaliste, cum ar fi referința la trecut, ideea că poetul este un mesager al suferinței colective, precum și registrul lingvistic utilizat, special prin termenii populari arhaici utilizați.

Poetul se adresează succesoriului său, fiul spiritual, identificat drept cititorul poemului, care trebuie să înțeleagă misiunea sacră de a transmite mai departe mesajul solemn al operei. Cartea, văzută ca simbol al operei, este, deopotrivă, o mărturie a suferinței seculare colective și un strigăt de revoltă. Ea este un moment de evoluție: „Cartea mea-i, fiule, o treaptă.”

Artistul este liantul generațiilor, meșteșugarul de cuvinte și instanța justițiară. „Biciul răbdat se-ntoarce în cuvinte.” În vocea poetului răsună glasurile rămase neuzite ale unor oameni care s-au stins de durere, sacrificați prin „suda muncilor sutelor de ani”. *Testament* devine glasul colectivității oprimată: „Durerea noastră surdă și amară/O grămădi pe-o singură vioară.”

Procesul creator, diferit de munca aspră a predecesorilor, este simbolizat prin instrumente specifice: condeiul și călimara. Pentru poet nu există cuvinte nepoetice. Ca și autorul francez Charles Baudelaire, primul care a scris despre estetica urâtului, Arghezi crede că arta poetică trebuie să fie considerată unul dintre mijloacele poetice firești, cu putere transfiguratoare. „Totul e sacru în mâinile artistului, declară el, și operația de a scoate perlele acolo unde vulgul nu vede decât muscărie e dumnezeiască.” Cu multă trudă și har, noroiul și veninul ajung să primească strălucirea și noblețea veșmintelor poetice, dovedind că poezia e pretutindeni și că artistul e cu atât mai mare, cu cât știe să descopere mai adânc imagini respingătoare la prima vedere.

Creația înseamnă inspirație, „slovă de foc” și trudă îndelungată, „slovă făurită”, iar rezultatul îmbinării acestor aspecte o reprezintă sintagma „cuvinte potrivite”. Poetul este un artizan, un făuritor de cuvinte.

Trăsăturile poeziei argheziene sunt ambiguitatea și expresivitatea, caracteristici ale poeziei moderniste. Textul arghezian este original prin îmbinarea armonioasă a cuvintelor care fac parte din regiuni diferite ale vocabularului: termenii populari „căpătâi”, „pe brânci”, regionalismele „grămădii”, arhaismele „hrisov, condei”, termenii religioși „icoane, coroane”, neologismele „obscură”, termenii neplăcuți, grotești, „bube, mucegaiuri, noroi”. Poetul alege cuvinte concrete, cu forță evocatoare, „muguri”, „țap înjunghiat”, „fierul cald îmbrățișat în clește”, preocupat fiind să redea limbajului însușiri materiale.

La nivel expresiv, se observă, în text, dominanța metaforei. Metaforele creează imagini vizuale – „cenușa morților din vatră”, auditive – „Durerea o grămădii pe-o singură vioară”, gustative – „veninul strâns l-am preschimbat în miere”.

Limbajul artistic utilizat în *Testament* scoate în evidență, la nivel morfologic, preferința pentru substantive, ca atestare a concretului, și pentru verbe, care subliniază dinamismul textului, prin schimbările dese de persoane și de timpuri verbale. Alternanța timpurilor verbale (perfect simplu – „grămădii”, perfect compus – „a jucat”, prezent – „izbăvește”, viitor – „nu voi lăsa”) simbolizează momentele diferite parcurse de creația artistică, de la stadiul laboratorului poetic, până la confruntarea cu receptorul contemporan și, mai apoi, cu posteritatea, când ea devine un bun al comunității.

Arghezi se dovedește un autor inovator și la nivelul organizării strofice și la cel al prozodiei. Strofele inegale: 8 versuri – octavă, 4 versuri – catren, 18 versuri – strofă polimorfă, 13 versuri – strofă polimorfă, 8 versuri-octavă, sugerează stări emoționale diferite și tonalități variate ale frazei. Rima împerecheată este când masculină, când feminină, stabilind un joc între asprime și suavitate, iar ritmul este variabil.

Testament este o artă poetică reprezentativă pentru direcția poetică modernistă, o argumentare a rolului artistului și al poeziei, ce nu-și propune epuizarea subiectului „Robul a scris-o, Domnul o citește,/făr-a cunoaște că-n adâncul ei/zace mânia bunilor mei”. Poezia trăiește în inefabil, folosind orice resurse ale limbii, înălțând urâtul, prin meșteșug și simțire, la frumusețea diamantului.

Tema și viziunea despre lume într-un text ce aparține modernismului

***Flori de mucigai* de Tudor Arghezi**

Este o artă poetică aflată în deschiderea volumului de poezii omonim, publicat în 1931. Ca o trăsătură definitorie a întregului volum arghezian, notăm preferința pentru estetica urâtului, concept teoretizat în 1853, în opera esteticianului Karl Rosenkrantz. Se poate stabili o filiație estetică și de concepție între *Florile de mucigai* argheziene și volumul *Florile răului* (*Les fleurs du mal*) de Charles Baudelaire.

Titlul insolit al poeziei reprezintă un oximoron, reunind două concepte cu sensuri contrare, florile semnifică frumusețea naturală, în timp ce mucigaiul este sinonim cu degradarea. Titlul reunește astfel două categorii estetice opuse: frumosul și urâtul. Poetul consideră că actul artistic este destinat să transforme urâtul existentei în expresie a frumuseții, prin intermediul harului poetic. Poetul relevă rolul cathartic al scrisului.

Textul poetic este structurat în cinci secvențe lirice. Începutul ex-abrupto al textului prezintă condiția particulară a eului liric, de ființă damnată, izolată de restul umanității. Arghezi este unul dintre marii poeți care au talentul de a transforma faptul biografic insolit, experiență carcerală în materie pentru textul poetic, experiența sa carcerală reflectându-se în *Flori de mucigai*.

Versurile inițiale: „Le-am scris cu unghia pe tencuială/pe un perete de firdă goală...” subliniază condiția specială a poetului, de ființă damnată, care în absența protecției divine se simte însingurată și insignifiantă. Tema creației, revelarea condiției speciale a poetului, cu o concepție demitizată asupra lumii, se observă în dezvoltarea câmpului semantic al scrierii: „Sunt stihuri fără an/Stihuri de groapă/De sete de apă, /Și de foame de scrum,/Stihurile de acum.”

Suferința fizică este asumată de artistul care acceptă să se sacrifice pentru menirea sa artistică. Aluzia la acest dat al existenței se observă în utilizarea lexicului cu referințe biblice: „Cu puterile neajutate/nici de taurul, nici de leul, nici de vulturul/care au lucrat împrejurul/lui Luca, lui Marcu, lui Ioan.” Bestiarul utilizat este simbolic; leul este simbolul puterii împărătești, taurul înseamnă jertfă, iar vulturul semnifică pogorârea Sfântului Duh.

Seria de metafore care conturează secvența a treia transmit, odată cu ideea posterității operei literare, și faptul ilimitării ei temporale: „stihuri fără an... stihuri de acum”.

Conștientizarea pierderii inspirației divine, vizibile în neputința de a mai scrie se observă în versuri care prezintă o suferință suflătoare atroce. Dramatismul este potențat de sintaxa cu parfum arhaic: „Când mi s-a tocit unghia îngerească/Am lăsat-o să crească/Și nu mi-a crescut/Sau nu o mai am cunoscut.” Unghia, devenită un instrument de scris neconvențional, confirmă rolul de artist angajat al poetului, care păstrează atitudinea de frondă prin faptul că scrie cu mâna stângă.

Secvența lirică finală transpune stările eului liric, prin intermediul notațiilor meteorologice: „Era în-

tuneric. Ploaia bătea departe, afară./Și mă durea mâna ca o ghiară/Neputincioasă să se strângă/Și m-am silit să scriu cu unghiile de la mâna stângă.” Aceste versuri subliniază principiul esteticii urâtului, prin imaginea suferinței, a tragismului condiției poetului, prin metafora scrisului autentic și sacrificial.

La nivel prozodic, poezia se remarcă prin metrica variabilă, prin strofele variabile ca număr de versuri și prin folosirea rimei împerecheate.

Flori de mucigai este o artă poetică reprezentativă pentru modernismul interbelic atât prin conținutul de idei (estetica urâtului, arta ca formă a catharsisului, tema suferinței artistice, transcendența vidă), cât și prin versificația inovatoare, observată la nivelul numărului inegal de versuri, la utilizarea versului ingambament etc. Imaginarul artistic inedit constituie, de asemenea, o marcă a modernismului liric arghezian.